

ROMÂNIA NOUĂ

Abonamente: 1 Lună . . . Lei 8
6 Luni 45
1 An 80

ORGAN DE PROPAGANDA NAȚIONALĂ

Plata anunțurilor după invoială -
Redacția și Administrația
- Strada Gogol No. 39 - Chişinău -

Director: Dr. ONISIFOR GHIBU

Îiese în fiecare zi de lucru
Sub conducerea unui comitet alcătuit din Români din toate țările

Prim-Redactor: Dr. ION RĂPEIU

Duminică a fost ziua onomastică a M. S. Regina Maria.

Toți cei ce au urmărit cu interes munca Ei de adăpă iubire și mișcătoare jertfă pentru Ţară și neamul nostru în zilele de cea mai cumplită suferință dar și de glorie înălțătoare, se simt fericiți exprimându-și sentimentele lor de recunoștință față de dufioasa Regină a Românilor.

Fie ca din generoselo sacrificii pe care Ea le-a adus împreună cu frumosele domnițe pentru mângierea altor dureri, să izvorască bucuria netrecătoare a neamului nostru, nebiruit în credința dreptății istorice, ce va să vie.

Încă o zi de sărbătoare

- 22 Iulie 1918 -

De sigur că nici odată Chişinăul n'a trăit vremuri atât de mari ca cele din ultimul an, de când poporul băştinat al Basarabiei a reînviat la viața nouă, națională.

Cei 106 ani de robie rusească au fost ca o noapte adâncă, fără nici o dară de lumină,

Viața Basarabiei a fost tot timpul acesta moartă și, de aceea, putem spune fără nici o exagerare că în anul din urmă ea a făcut din punct de vedere românesc, mai mult decât un veac întreg, în care n'a avut nici o zi de sărbătoare și de întărire sufletească.

Dela declararea autonomiei, până la deschiderea „Statului Ţării”, a proclamării republicii, a independenței și a Unirii, Basarabia s'a împărțit pe rând de toți fiorii puternice bucurii care întărește și pregătește pentru viitor.

Basarabia de astăzi nu mai este o țară rusească; ea a dat și da zilnic dovezi că vrea să devie o Basarabie românească nu numai în înțeleșul de vecinică alipire a ei la România, ci în acela mult mai larg, o vrea să rămână să facă parte din o Românie ale cărei hotare să se întindă până unde răsună graul românesc.

Dela Basarabia rusească s'au făcut pași nu numai către Basarabia moldovenească și către o Românie până unde un tratat vitreg i-a așezat vremelnice hotarele, ci către o Românie a tuturor Românilor. Toată munca sufletească depusă în Basarabia de un an și jumătate începe de acum să aibă ca rezultat să întemeieze aici o viață nouă, în acest înțeleș s'a săvârșit.

Chişinăul a devenit pepiniera unde se plămădește astăzi mai puternic decât ori unde idea cea mare de către Români din toate țările.

În această ordine de idei putem înregistra ziua de 22 Iulie ca pe una din marile zile în istoria sufletească a poporului nostru. În această zi s'au petrecut la Chişinău câteva fapte de ordin sufletețesc atât de însemnate, încât ele fără îndoială ca nu vor rămânea fără efect.

În ziua aceasta s'a serbat pentru întâi oară în Basarabia ziua **Maiestății Sale Reginei noastre Maria**. Și slujba care s'a făcut cu acest prilej în Catedrală n'a fost numai o slujbă religioasă oficială, ci a fost o sfântă împărtășire cu însuș sufletul și cu suferințele și nădejdiile neamului. Preoții români din patru țări — România, Basarabia, Bucovina și Transilvania — se rugau împreună lui Dumnezeu pentru sănătatea și fericirea Aceleia, pe care sufletul popular a predestinat-o să fie împărăteasa Romanilor. Și cuvântul spus de unul din ei în fața altarului, a fost ca un balsam iutător pentru mulțimea creștinilor străbătuți de nădejdea într'un viitor comun.

O fericită coincidență a făcut ca în aceeași zi, la biserică arhiepiscopiei, să se săvârșească un parastas pentru odihna vecinică a

studentilor români de pretutindeni, morți în războiu pentru apărarea țării și pentru idealul nostru național. Acest parastas a fost unic în felul său, atât prin preoții cari au slujit și cari erau din cinci țări românești (inclusiv Macedonia), cât și prin faptul că el s'a făcut, la inițiativa congresului studenților moldoveni, a acelor studenți cari până nu tocmai demult fuseseră copleșiți numai de idei socialiste rusești și cari de astădată, în cursul întregului congres, s'au preocupat cu o admirabilă stăruință de problema națională nu numai a României, marite acum, și a României de mâine a tuturor. Da, ori că ar părea un vis, așa ceva a avut loc în ziua de 22 Iulie la Chişinău, unde până nu de mult nici Moldovenii, nu cutezau să arate ca vor să trăiască! Un astfel de parastas și un astfel de congres la Chişinău, într'o vreme când așa ceva născeri în restul pământului locuit de Români, nu se poate face, nu este un simplu fapt divers, ci este un fapt extraordinar de ordin sufletețesc.

Și un al treilea fapt care a avut loc la Chişinău în aceeași zi este comemorarea, în cadrul Universității populare, a celui dintâi aniversării a **luptelor dela Mărășești**. Amintirea vitejiei necintrecute cu cari fiii României, invadate au aparat patrimoniul sfânt al țării, față de navala unui dușman pe care nimeni nu-l mai oprise pe loc, a trezit un numai o mândrie în suflete, ci și o nădejde ca poporul care a suferit și luptat atâtă pentru idealul său, trebuie să biruiască. Când ideea aceasta își face drum în tot mai multe suflete, când ea se plămădește zilnic în Români din toate părțile, numai poate fi puterea pe lame care să se împotrivească.

Și astfel ziua de ieri a fost o zi care a făcut mult pentru întărirea acestei idei mântuitoare. De acum se cuvine a o însemna printre zilele istorice ale neamului nostru de pretutindenea.

O. Ghibu

Expoziția de sculptură și pictură

Vineri la 11 ore s'a deschis în localul gimnaziului de fete al zemstvei (strada Pușchin colț cu Fedorova) expoziția de sculptură și pictură a dd. I. Dimitrie-Răriaș și Cosmovici. Au fost de față reprezentanții diferitelor autorități și un public numeros.

Acasta este a doua expoziție românească de acest gen în Chişinău, eu lucruri de valoare și interesante.

Creдем că toți bunii Români își vor face o datorie cercetând-o, spre a cunoaște mai deaproape arta noastră națională.

Congresul studenților români din Basarabia

Sedința a treia. Sâmbătă 21 Iulie

Sedința se începe la ora 5 d. a.

D-na dr. Alistar salută al 2-lea congres al studenților Basarabeni, în numele *Ligii culturale a femeilor române din Basarabia*. În cuvinte frumoase îndeamnă studenții, că la toamnă să treacă cât mai mulți Prutul la universitățile românești, unde se poate face știința înaltă și-și pot câștiga o adevărată cultură națională. Dela conducătorii de mâine așteaptă poporul o îndrumare sănătoasă, deci studențimea să muncească fără preget. De încheiere d-na Alistar arată în mod amănunțit felul de organizare al universității din Iași.

D-l P. Bogdan profesor la universitatea din Iași adresează câteva cuvinte din partea universității din Iași, care dorește, ca în rândul ascultătorilor să aibă cât mai mulți studenți basarabeni. Studenții de aici la Iași vor fi primiți cu căldură. Cercerile ofici-conducătoare vreau și ele se înființeze un Cămin, care va adăposti pe toți studenții de aici. Români așteaptă o întărire sufletească din Basarabia, căci orice s'ar zice, *din răsărit ea veni dreyptata*.

D-l Prof. Dr. I. Nistor descrie în cuvinte frumoase viața studentului român în genere, apoi arată rolul studenției și perspectivele ei-așteaptă în viitor îndeosebi pe studenții basarabeni.

Studenții români s'au sărat. Cei mai mulți ieșiți din pătura de jos, studiază cu mari greutăți, cu mari jertfe. Dar cei mai mulți sunt harnici, plini de voință. Mulți se susțin, dând munității sau scriind pola ziare, lucrând prin birouri. Greutățile nici îngheau chină, ci îi întăresc.

E frumoasă viața studenților din Transilvania și Bucovina. Cu toată cartea străină, ei răsăiau să-și facă totuș o educație națională. Ei aveau acolo cercuri literare, unde se citeau cu multă dragoste autorii naționali, se cântau doine românești, ba se făceau și încercări de muzicori reușite de scrieri literare. În timpul din urmă au înghesbat și studenții Basarabeni la Chiev, Odesa etc. astfel de societăți studențesci.

Perspectivele studenției basarabene sunt din cele mai frumoase. Câți medici, ingineri, profesori, magistrați, judecători nu pot funcționa în Basarabia! Slujbași de până acum au fost străini. Locul lor îl vor lua tinerii moldoveni. De aceea studenții să nu fie îngrijorați, că după terminarea studiilor nu vor putea intra în posturi. Fiecare să-și alegă cariera conform aplicațiilor sale. D-l Nistor încheie: „Să vă păstrați curățenia trupescă și sufletească!”

Președintele Grosu aduce vii mulțumiri dlui prof. Nistor pentru sfaturile părintești și pentru ajutorul dat la organizarea studenției ca conducător al cursurilor pentru studenți.

Organizarea serviciului sanitar în Basarabia

- Ce spune d-l Dr. Spiru -

În prezent serviciul sanitar din Basarabia este într'o complexă dezorganizare.

Spitalele au o organizație autonomă, atârând de zemstvele județene și comunaie. Din cauza împrejurărilor, de o vreme înceacă nu s'a mai făcut nimic pentru serviciul sanitar. Fondurile lipsesc și multe spitale sunt închise.

Nu există regulamente, sau cele vechi ce mai sunt, nu corespund timpurilor de azi. Pentru combaterea epidemiilor nu se face nimic. Așa zisele „barăci” sau infirmerii nu se pot înființa, unde există epidemii din lipsă de mijloace. Și chiar acele fixe nu funcționează. Serviciul sanitar de stat aproape nu a existat. El era mărginit la 20 medici legiști de orașe și vreo 30 de felceri.

Funcționarea farmaciilor era foarte defectuoasă.

Nu există reguli precise asupra practicii farmaciilor. Se puteau deschide farmaciile de către zemstvou și particulari fără ca să fină în seamă măsura nevoilor populației.

Pentru un moment a fost înființat un inspectorat sanitar general al Basarabiei, care este condus de d. dr. General Nicol, ca reprezentant al serviciului sanitar militar și civil. El este ajutat de d. dr. Spiru și trei inspec-tori regionali cu reședința în Bălți,

Secretarul citește apoi telegrama adresată M. S. Regelui redactată de comitetul congresului. Studenții prin aplauze puternice își manifestă devotamentul ce poartă Dinastiei române. Ei știu doar că în fruntea țării stă un Rege, care și-a însușit toate durerile, suferințele, toate aspirațiile neamului nostru. El a fost cel dintâi care și-a îndreptat privirile, în mijlocul furtunei groaznice, spre pătura sănătoasă a țării, spre țărănime. Și de aceea studenții Basarabeni le place să-l numească „cel mai democratic rege” sau „regele țărănilor”.

V.-Președintele Grosu arată apoi pe scurt activitatea studenților în timpul din urmă. Ei iau parte la cursuri, unii cercetează lecțiile dela Universitatea populară și-ndeosebi matineurile. Au dat și o reprezentație teatrală.

Președintele Harea citește un raport, un fel de program de muncă pentru studenții în viitor. În parte la discuții mai mulți studenți.

Se dezbate diferitele probleme, cari trebuie să intre în cadrul activității viitoare a tinerimii. Vorbesc studenții: Tr. Popovici, Tomesca, Oțetea, Georgescu, Colan, Grosu, Tolu, Pântea, și Harea.

Se stabilește amănunțit terenul de activitate al studenților. Acest program îl vom publica în întregime.

Ideile conducătoare ale programului s'ar putea rezuma în următoarele: (1) Întărirea basarabenilor să-și însușiască cât mai repede o cultură națională. Să nu uite că țu actele de la 27 M. nu s'au sfârșit luptele încă. Mai sunt Români cari, așteptă ziua cea mare a marelui tor. Spre ei să-și îndrepte studenții Basarabeni privirile. Să le ajute în lupta cea sfântă, până la izbândă deplină.

O altă idee frumoasă. Studenții să stăruie prin toate puterile lor la ridicarea nivelului moral, cultural, la îmbunătățirea stărei economice a poporului român de pretutindeni și mai ales pentru țărănimea din Basarabia.

„Să ridicăm pătura de jos, iar noi să ne apropiem de ea, să înconșăm în mijlocul poporului românesc viața cea dreaptă, frățescă democratică” zice un punct din acest frumos program de muncă.

În alt loc se spune că studențimea să lumineze poporul pe lângă obicinuite conferințe, concerte, vorbiri; prin porțe folositoare și-n deosebi prin fapte bune. Așa să lumineze lumina voastră în fața lumii ca văzând faptele voastre cele bune... înii vin în unele cuvintele bibliiei, cănd acești tineri plini de avânt, de iubire curată față de popor, își dau silința să-l ridice acolo, unde istoria l'a designat loc. Cinste vouă frați basarabeni, cari vă ocupați de cele mai înalțătoare probleme. Istoria o să vă binecuvinte!

Sedința se ridică la orele 9 seara. (Va urma)

CONGRESUL STUDENTILOR BASARABENI și dinastia română

Studenții Basarabeni au adresat Sâmbătă, în 22 Iulie, M. S. Regelui, următoarea telegramă:

MAIESTAȚI SALE REGELUI FERDINAND I

Studenții români din Basarabia, întruniți la un loc cu colegii lor din toate țările locuite de români în congres general la Chişinău, pe pământul izbăvit din robia seculară de către vitejii Maiestații Voastre și unit deapănarea cu Patria Mamă, pătruști de adăpă recunoștință pentru iubirea și grija pe care Maiestatea Voastră o poartă țărănilor români, aduce celui mai democratic Rege, omagii sale de dragoste și neștrămutată credință, urând Maiestații Voastre să domniți într-un mulți și fericiti ani pentru binele și izbăvirea întregului neam românesc. Trăiască Dinastia Română!

Ultimele zile ale lui Nicolai II

Corespondentul nostru din Moscova ne comunică următoarele cu data de 24 Iulie n.:

Știrea despre moartea fostului țar Nicolae al II nu a avut nici un efect senzational asupra populației din Moscova. Lumea a primit-o liniștit ca pe multe din nenunțatele și deseale asasinute cu cari aici ne-am deprins de mult.

Deși știrea a fost confirmată în mod oficial în straturile de jos ale mieii burgheze și ale muncitorimii, fantazia populată nu renunță la legende. Așa o legendă e aceea că țarul nu ar fi mort și că el ar fi răsuș să fugă în Anglia, după altu în Siberia.

Cu timpul desigur se vor mai forma și alte legende hrănite de tăcerea guvernului sovietist și de lipsa absolută de amănunte asupra împrejurărilor în care țarul a fost executat.

Tot ce s'a publicat despre asta e următoarea informație a ziarului bolșevic „Krasnaia Gazeta” (ziarele burgheze și socialiste na-bolșevice nu mai pot apărea de vreo 17 zile, din ziua asasinării conțel Mirbach): Președintele Sovietului de Ţară, după al cărui ordin a fost împușcat Nicolae al II, este lăcătușul Alexandru Gheorghievici Bieloborodov, lăcătuș din fabrica Livsensc. Bieloborodov care a semnat sentința de moarte a fostului autocrat, este unul din muncitorii de frunte ai Ţarului, comunist, membru al comitetului regional al partidului, fost membru în Constituanta din partea guvernului Perm. Conauntantul localului unde Romanov a fost domiciliat în Ekaterinburg este Ardeev, muncitor din fabrica de metalurgie dela Iset.

Nicolae a fost transportat din Tobolsk la Ekaterinburg sub privigheria lui Iakovlev, muncitor dela fabrica dela Minear.

Acasta este tot ce s'a putut afla până acum ca amănunte despre executarea fără forme și fără judecată a fostului țar.

Noua reședință a fostei țarine Alexandra Teodorovna, a fostului moștenitor Aleksei și a fiiclor este ținută în taină. Este cunoscut numai atât că familia fostului țar a fost transportată din Ekaterinburg în alta localitate și că se află supt o pază foarte vegheătoare.

Locul de înmormântare al fostului țar nu a fost fixat până în momentul acesta. Chestiunea aceasta se va hotărî în zilele acestea.

Carnetul fostului țar. *Krasnaia Gazeta* publică următoarele: Nicolae II a redactat în timpul viteiei sale un carnet al său propriu. Carnetul era făcut în mod foarte conștințios. Într-o besacețea nu prea mare și foarte solidă se găseș așezate zecimi de caete toate exact de aceeași mărime și formă; pe scoarta fiecărui caet se găsește însemnarea țarului scrisă cu mâna lui, arătând anul și luna când a fost început caetul. Prima însemnare a fost făcută de răposatul țar încă în anii tineretii, ultima în timpul șederii sale la Tobolsk.

Nicolae Romanov avea obiceiul să lăpăsească deseneuri și fotografii în textul carnetului, în partea cea mai mare portretele lui însuș. În unul din ele este închipuit în costum de vânător înconjurat de jur împrejur de pradă de vânătoare. După publicarea lui originalul carnetului va fi depus

în unul din muzeele rusești.

Ultimele zile ale fostului țar. Tot „Krasnaia Gazeta” publică următoarele supt titlu de mai sus: În locuința particulară a lui Ipatiev în strada Voznesenskaia și-a trăit fostul tiran urloșile sale zile. Juici înalți și grăi îl despărțeau de toată lumea din afară. Cu toate acestea Nicolae Romanov nu se simțea rău în Ekaterinburg, el citea ziarele „Krasnii Diavol” („Diavolul roșu”) și „Uralsskii Rabocii” („Muncitorul din Ţară”). Se făcuse mai să-nătos, mai plin și mai roșu la față. Cât pentru Alisa (tarevna), ea se făcuse mai nervoasă și suporta, evident, cu greutate regimul închisoriilor.

Sărbătoare bisericească în Iași

În Catedrală sf. Mitropolii din Iași a avut loc hirotonia în Arhiepiscopie a Prea Cuv. Arhim. Dionisie, Staretul Mrei Surucei, cu titlul „al Ismailului”, al doilea vicar al Arhiepiscopiei Chişinăului. Chemarea cardhidiatului la Arhiepiscopie s'a făcut la vecernia de Sâmbătă seară 21 cor. de către Prea Cuv. Director al sf. Sinod, în prezența I. P. S. Arhiepiscop de Chişinău Nicolodan, P. S. Episcop al Râmnicului, Noul-Severin și P. S. Gurie Botoșăneanu, cari au prezentat apoi pe cel chemat I. P. S. Mitropolit al Moldovei în palatul său din Iași. Cu această ocaziune a vorbit I. P. S. Arhiepiscop de Chişinău, care a prezentat pe cel chemat; I. P. S. Mitropolit al Moldovei a arătat satisfacția sa pentru ridicarea la treapta arhieriei celui de al doilea basarabean și a răspuns candidatului printro cuvântare impresionantă, atât prin coloritul patriotic și linquistic moldoveneș, cât și prin citațiunile numeroase și cu desăvârșire bine adoptate din sf. Scriptură.

Iar a doua zi, Duminică dimineață, când se sărbătorea onomastica M. S. Reginei României, a avut loc actual hirotoniei par. Dionisie în Arhiepiscopie la care au luat parte arhieriei amintiți mai sus sub prezidenția I. P. S. M. al Moldovei, și în prezența I. S. M. Primat, a dlor Miniștri, președinții și birourile Senatului și Camerei Deputaților, înaltele Curți, tuturor generalilor și ofițerilor din localitate și a unui numeros public, printre cari numeroși basarabeni, clerici și laici, cari au ținut să-și arate dragostea lor. După hirotonia a avut loc recepția în Palatul Mitropolitian unde au vorbit I. P. S. Mitropolit al Moldovei, noul hirotonit, d-nii Miniștri de Război, de Culte și Agricultură; d-nii Președinți ai Senatului și Camerei, toți arătându-și via impresiune ce l'a făcut-o noul hirotonit prin cuvântarea sa încă și mai atrăgătoare, ca cea din ajun, după care la agapa frățescă s'a toastat pentru M. S. Regina și Familia Regală.

- Vom reveni -

Agitațiile din Ucraina

Gazeta oficială germană din Ucraina scrie că trupele nemțești cari au fost trimise în direcția Visigrai și Ţara Metilovca au întâmpinat o serioasă rezistență a țărănilor ucraineni. După o luptă sângeroasă germanii au ocupat satele cărora le-au dat foc. Sunt 250 morți între țărani.

CURSURILE DE INVATATORI

Congresul învățătorilor din ținutul Chişinăului

Sămbătă după amiazi s'a ținut adunarea de constituire a Uniunii învățătorilor moldoveni din ținutul Chişinăului. Unimea aceasta care a hotărât să intre ca secție în Asociația învățătorilor moldoveni din Basarabia, are deocamdată un număr nu tocmai mare de membri, dar din fericire aceștia sunt elementele cele mai bune învățătoresți. Le urăm isbândă. Am dori însă să știm: pe când nădejdea de înviere a Asociației?

Dela Comisiunea Școlară Moldovenească

În sedința dela 19 Iulie a. c. s'a luat cunoștință de Regulamentul examenelor ce trebuie să depună învățătorii cari au urmat cursurile pedagogice din Chişinău anul acesta. Se alege ca președinți ai comisiunilor examinatoare d-nii: Ciubuc, Oatu, C. Popescu, Arvinte, Scobioloa, Panteliev, d-ra Gavrilă și Erhan.

Conform regulamentului învățătorii cari n'au titluri nu sunt primiți la examen, iar continuarea lor în serviciu atârna de hotărârile Directoriatului.

D-l P. Halipa a făcut o dare de seamă despre călătoria sa la București în chestiunea aprovizionării la vreme cu cărți. D-sa are mari nădejdi că nu vor lipsi la toamnă.

Dela „Societatea Istorică și Literară” din Chişinău

Ieri 22 Iulie a avut loc a 3-a sedință, în Casa Eparhială, ascultându-se interesantele comunicări ale D-lor P. Hașeș, profesor, despre „Evanghelia din 1697 a lui Antim Ivireanu” și G. Giuglea, profesor, despre „Cărțile românești din bisericile și mănăstirile Basarabiei”. Dacă nu vor apărea mai curând aceste comunicări în publicațiile societății, cititorii noștri le vor putea cunoaște din sursele și cuprinzătorile dării de seamă pe care o să avem mulțimea de-a le da la vreme.

Dealtfel ședințele sunt publice, Duminea la orele 6 p. m., așa că poate lua parte oricine se interesează de mersul acestei societăți, al cărei scop este de-a studia și-a aduna material cu privire la istoria, limba și literatura Românilor Basarabeni și de peste Nistru, precum și de-a înființa un muzeu național în Chişinău. Nu putem însă uita, cu privire la sedința de ieri, viala discuție care s'a ivit cu prilejul celor două comunicări, completate cu păreri d-lor Dr. I. Nistor, G. Nedjogu, I. Soricu, C. Tomescu, și G. M. Murgoci.

În aceeași sedință, societatea a primit și un dar frumos de 3000 de lei — din partea unui comitet din Iași, care strânsese cărți și bani pentru prizonierii de război, comitet format din D-nii Lt. A. Curtovici, Capitân Gheron Netta, profesorul D. Munteanu-Râmnic și ziaristul C. Ștefanescu.

Acest comitet a dăruit banii rămași, în suma de mai sus, Societății Istorică și Literară, iar cărțile rămase, în număr de 540, se vor dăruia d-lor P. Halippa și D. Ciuhureanu, pentru bibliotecile din Basarabia, cum a arătat d-l Cap. Gh. Netta în referatul d-sale.

Comitetul Societății s'a completat în chipul următor: Președinte d. L. Frățimaru, vice-președinte d. St. Giobanu, conservator al arhivelor și director al revistei d. I. Nistor, casier d. A. Scobioloa, secretar d. D. Munteanu-Râmnic, membri P. S. S. Arh. Dionisie Erhan și d-nii P. Hașeș și G. Giuglea.

M. R.

Dela Universitatea Populară

Marți, 17 Iulie

J. D. I. Giurgea: Importanța economică a Prutului.

Insemnătatea istorică a Prutului este aceea că a servit ca zid de apărare, mai bine de 1000 de ani în contra năvălirii barbare din răsărit. Din punct de vedere economic Prutul va avea în viitor un rol foarte important. Navigabilitatea Prutului va fi o necesitate absolută pentru Basarabia. Făcând Prutul navigabil produsele Basarabiei s'ar putea transporta mai ușor dintr-un loc într-altul, s'ar libera mii de brațe și vite, iar prin construirea unor vase potrivite produsele din Basarabia s'ar putea transporta direct, în Ungaria ori în Austria. Prin aceasta comerțul orașelor românești (Galați) ar lua un avânt deosebit.

Circulația este mai înaintată pe malurile fluviilor. Făcând deci Prutul navigabil se va ridica mult și cultura națională.

J. D. Prof. Macovei: Ștefan cel Mare D-l Macovei, profesor basarabean, într-o limbă cu atât și cu cuvinte alese ne dă iocana clară a marelui voevod,

Ștefan cel Mare, Domnul Moldovei. Figura măreață a lui Ștefan cel Mare a lăsat urme adânci și neșterse în sufletul poporului nostru. Faptele vitejești, înțelepciunea și cinstea marelui Voevod a inspirat pe Bolintineanu, Russo, Alexandri, Eminescu care așezându-l pe Ștefan cu mândrul soare.

Miercuri 18 Iulie.

D-l Dr. Conta: Curs de Chimie Medicină și Bacteriologie.

Regnauit s'a ocupat mai întâi cu bacteriile patogene, cari au avut un rol însemnat în formarea straturilor geologice deosebi la formarea cărbunilor minerali. Studiile făcute de chimistul Sorani asupra petrolului au dovedit că în petrol se găsește niște bacili numiți „microbus petrolei”. Miller a descoperit bacili și în peatra formată pe dinții mușilor egipteni; bacili cari cauzează cariile dentare și osoase.

Forma microbilor este diferită. Unii sunt așa de mici că nici cu ajutorul ultramicroscopului nu se pot vedea. Așa sunt bacilii turbării și a variolite.

D-l Dr. Conta vorbește apoi pe larg despre bacilul lui Koch (tuberculozei) și despre mijlocul prin care ne putem feri de acest dușman de moarte.

Matineul de ieri

Matineul de ieri a fost o nouă sărbătoare a culturii. Conferința d-lui prof. D. Munteanu-Râmnic despre *Ideile conducătoare în istoria omenirii și în special în istoria Românilor*, a fost ascultată cu un rar interes și cu o adevărată evlavie.

În cursul conferinței d. prof. Munteanu a stăruit mai pe larg asupra *bătăliei dela Mărășești*, dela care tocmai se implineste un an și pe care a sărbătorit-o ca o mare faptă ce ne dă drept la un viitor strălucit. Intreg publicul, în semn de cinstire a memoriei celor cari s'au jertfit la Mărășești, s'a ridicat în picioare, zicând: *Veșnică le fie pomenirea*.

După conferință au urmat cântece și recitări. Un cvartet al Societății „Armonia” a cântat cu multă iscusință câteva cântece clasice și naționale, D. G. Madam a declamat „Rugămintea” din urmă de G. Cosbuc, iar d. A. G. Florescu a citit câteva poezii de-ale scriitorilor basarabeni: I. Buzdugan, P. Halippa și S. Ciuhă.

Cea din urmă săptămână a cursurilor

Marți 24 Iulie

6—7 Despre *Vlad Tepeș*, Prof. Chr. Dascalușcu.

7—8 *Chestiuni economice în legătură cu Basarabia*, Profesor Eug. Giurgea.

Miercuri 25 Iulie

6—6 jumătate *Medicină* D-na Dr. Alistar.

6 jum.—7 Despre *microbi și mijloacele de combatere*, Dr. N. Conta.

7—8 Chimie Dr. P. Bogdan (dela Universitatea din Iași).

Joi 26 Iulie

6—7 Despre *Matci Basarab și V. Lupu*, Prof. Gh. Tofan.

7—8 *Priviri generale asupra geografiei Basarabiei*, prof. The Porucic.

Vineri 27 Iulie

6—7 *Leccióna de închidere a cursului de istorie literaturii românești*, prof. P. V. Hașeș.

7—8 Despre *Ion Creangă*, prof. I. Macovei.

Duminică 29 Iulie

La ceasul 12 Matineul, Prof. I. Nistor *Istoria Chişinăului*. Cor, muzică, recitari.

Universitatea Populară face cunoscut că în luna August *matineurile vor continua regulat* în fiecare Duminică și sâmbăta orele 12 a. m. tot în Sala Eparhială.

Parastas pentru studenții români de pretutindeni morți pentru idealul național.

Ieri s'a ținut în biserică arhiepiscopiei un mișcător parastas pentru odihna studenților români de pretutindeni, morți în războiul pentru întregirea neamului.

Parastasul a fost organizat de congresul studențesc. A luat parte un public numeros, în care am observat pe d. ministru Ciuhureanu, d. Halippa, Giobanu, Ioncu, poetul Octavian Goga ș. a. Au servit proști din toate țările locuite de Români. De încheiere par. Tineoca a rostit un frumos cuvânt pentru tinerii cari cu viața lor au peccatului dreptul nostru la o Românie a tuturor Românilor.

Dumnezeu să-i odihnească pe eroii cari au alergat din toate părțile ca, cu arma în mână, să croiască neamului nostru altă viață.

Compania de operă din Chişinău

Pentru mulți acest titlu va fi o curiozitate, mai ales că lumea noastră muzicală nu a putut vedea în țară un al treilea orăș, după București și Iași, care să aibă o companie de operă bine organizată.

Totuși prin munca inițiatorilor, de câțiva vreme se zămisleşte în Chişinău nostru fința unei Opere.

Astfel putem anunța că la 2 August, în sala „Blagorodnaia Sobranie” Compania de operă din Chişinău va începe seria reprezentațiilor „Faust”.

Dacă basarabenii nu au putut încă săl aude pe marele bariton român, *Jean Atanasiu*, ei îl vor asculta și se vor inflăcăra de glasul lui măestru în cele mai mari opere, alături de soprana dramatică care stă în fruntea artiștilor noștri de operă și care se numește *E. Rodrigo*. Apoi celebrul bas, d. *Melnic*, d-ra *A. Dicescu* despre a cărei voce a fost impresionantă și kamea de peste Prut. Tenorul *G. Boreli*, este un mare artist, care în vremea de pace era un fruntaș al scenelor celor mai mari din Europa. De altfel el este cunoscut și din Chişinău, unde a făcut o întreagă serie de concerte. D-na *Icone* o bună soprana dramatică și d-ra *E. Lupu* care e bine cunoscută, spre a nu o mai recomanda noi și seria artiștilor de frunte ai operii s'ar putea încheia cu maestrul *Jean Bobescu*. Calitățile lui atât de apreciate de marelui Enescu, încrederea deplină ce o are Maestrul e numai în Bobescu, pentru a-i fi dat conducerea orchestrei sale, în care însuși Enescu cânta, este o bună cheazășă pentru compania de operă din Chişinău, pe care el și J. Atanasiu au înființat-o.

Pentru semănătorii de ură

Gazeta *Iașul* răspunde la articolul d-lui Cazacu „Semănătorii de ură” publicat în No. 122 al gazetei noastre. Cum gândul d-lui Cazacu, și al nostru, n'a fost acela de a intra într-o polemică cu gazeta dela Iași, ci numai de a da un răspuns presei *neruşinate* de acolo, se înțelege că nici nu ne gândiam să polemizăm cu aceasta. Căci știm că *dacă te amesteci în țărăie, te mănâncă porcii*.

Schimbări la Comandamentul Corpului V Armată

Domnul General de Divizie Pătrașcu Ioan, a fost numit comandant al corpului 5 Armată și al tuturor trupelor din Basarabia.

Domnia sa a luat postul în primire dela 17 Iulie a. c.

Domnul General de Divizie Adjuvant, Istrati, fost comandant al Corpului 5 Armată, a fost numit Inspector General al Geniului.

Din parte-ne regretăm plecarea din Chişinău a d-lui general Istrati, care tot timpul a reprezentat cu demnitate armata română în Basarabia, și zicem un *bun venit* noului comandant de corp, în ferma speranță că venirea d-sale va însemna un câștig național în această țară nouă.

Ordonanța No. 22

Noi, comisar general al Basarabiei, Arthur Văitoianu general de corp de armată.

Văzând Ordonanța No. 1918 a Directoratului de Interne cu privire la publicarea și a celor care se vor publica în presa din Chişinău și în toate localitățile din Basarabia precum și toate programele de serbari, teatre, cinematografice și orice fel de spectacole, armează să fie tipărite în limba Română în întregime sau în cele două limbi română și rusă în mod paralel.

Văzând că această măsură trebuie întinsă și la firmele comercianților, industriașilor, diferitelor societăți particulare, profesunilor libere și autorităților civile și militare, precum și la tablitele indicatoare de denumirea străzilor.

Ordonăm:

Art. 1.— Toate firmele comercianților, industriașilor, diferitelor societăți particulare, profesunilor libere și autorităților civile și militare din cuprinsul Basarabiei trebuie scrise în limba Română și la nevoie o indicație și în alta limbă străină.

Art. 2.— Pentru firmele existente se acordă un termen de *una lună* cu începerea delia aflării prezentei Ordonanțe spre a se conforma dispozițiilor din art. 1.

Art. 3.— Ordonanța cu No. 1918 a Directoratului de Interne se întinde asupra tot ce este afiș, nu numai ca anunț de intrării, fie în scop filantropic, de bine făcut, politic, reclama comercială etc.

Art. 4.— Neapăzătorii dispozițiilor acestei Ordonanțe se vor pedepsi conform art. 23 din legea oficialilor guvernale, combinat cu art. 19 din regulamentul acestei legi cu pedeapsă până la trei luni închisoare sau șase mii lei amendă.

Art. 5.— Organele administrative și polițienesti sunt îndatorate cu executarea acestei Ordonanțe.

Data în Chişinău la 22 Iulie 1918. Comisar General al Basarabiei, General de Corp de Armată Văitoianu

Situația Războiului

Comunicatul francez:

În cursul zilei francezii au atins la Vesle mai multe puncte precum și la est de Fismes. Ariergardele germane au opus o tare rezistență, mai ales între Muizon și Champagne. Ariergardele franceze au reușit să puie piciorul pe malul de nord. Fismes este în posesia francezilor. La nord est de Reims francezii au câștigat teren până la orașelul Neuville pe care germanii îl apărau cu energie. Pe malul stâng al râului Avre între Castel și Mesnil-Saint-Georges germanii au fost siliți să părăsească o parte din pozițiile lor în urma înaintării franceze din 27 Iulie. Francezii au ocupat **Braclies**, au pătruns în **Hargicourt** și au mutat liniile lor la est de Courtenauche. Am făcut prizonieri.

În unele puncte înaintarea franceză a depășit de ieri 10 km. Pe ste 50 de localități au fost eliberate într-o zi.

Comunicatul german

Către seară, după o puternică luptă de artilerie, care s'a desfășurat la sud de Ipres și de ambele părți ale râului Somme, lupta a luat un caracter foarte violent.

Asemeni de ambele părți ale râului Ancre în partea de est. După lupte, la sud de Lusebas și la sud-vest de Montdidier am făcut prizonieri. *Armata Kronprinzului.*

Nu sunt lupte. Stăm în defensivă la Aisne în partea de nord și est de Soissons și la Vesle.

INFORMAȚIUNI

Ziua M. S. Reginei la Chişinău

Eri Duminecă s'a serbat cu o deosebită solemnitate ziua numelui M. S. Reginei Maria. În Catedrală s'a săvârșit, după liturgiile un tedeum la care au servit proști români din patru țări. Au fost de față dd. general Văitoianu în conjurată de toți ceilalți d. generali aflați în Chişinău, d. directori generali și un numeros public. După slujbă, par. protoieru *Tineoca* a rostit un patruzător cuvânt, pe care-l vom publica în numărul viitor, apoi d. General Văitoianu a trecut în revistă trupele adunate în grădina mitropoliei.

Profesorii Ieșeni la Chişinău.

La cursurile de profesori moldoveni din Chişinău au sosit zilele acestea încă trei profesori dela Iași, pentru a face lecții de terminologie, pe specialități.

Astfel a sosit dd. Dr. P. Bogdan dela Universitatea din Iași, Dr. N. Tomescu dela Școala Normală și M. Bărbulescu dela Liceul Național.

Cursuri de terminologie specială. Azi 23 Iulie s'au încheiat cursurile de limba română și franceză, ce se făceau la seminarul de feto pentru studenții și studențele care doresc să se înscrie la universitățile românești. Săptămâna aceasta se vor face de către profesori universitari lecții speciale pentru terminologia facultăților de medicină, drept și științe. Vineri și Sămbătă de matematică.

Lecțiile vor fi dela 5—7 p. m. la gimnaziul al II-lea.

Mulțumiri.— Aducem pe această cale vile noastre mulțumiri tuturor aceluia cari ni-au trimis felicitări cu prilejul deschiderii Tipografiei noastre.

Tot astfel mulțumim și acelor frați basarabeni, cari ni-au adresat scrisori cu prilejul atui de puțin românescului și frățescului atac dat de gazeta *Iașul* împotriva Ardeleilor cari își implinise datoria națională lucrând în Basarabia pe teren cultural.

Sau începuturile așezării—La cursurile pedagogice din Chişinău au început examenele, azi Luni. Se crede ca până Joi sau Vineri ele se vor termina și învățătorii se vor putea întoarce acasă mulțumiți de munca, pe care au săvârșit-o timp de trei luni în împrejurări atât de grele.

Cerem vămuri.—Gazeta *Iașul* susține că în redacția noastră s'ar fi strecurat oameni de valoare morală a lui V. Dumănu. Cerem gazetei *Iașul* să spie cari sunt acei oameni.

Cătră Direcția Poștelor.—Depozitarul nostru din orașul Roman, se plânge, ca primește dela poșta tot câte 2—3 pachete deodată, așa că nu mai poate desfăce gazeta. Nu înțelegem pentru ce nu-și face datoria, distribuind ziarele la timp. Noi avem pagube mari prin astfel de neglijențe. Rugăm direcția poștelor să ia măsurile necesare.

Cătră soldat-muscalt.—În armata românească din Basarabia se afla și mulți ardeleni, cari acum patru sau trei ani erau *câțane* în slujba împăratului austriac.

Intrați în armata română ca *soldaji* și ajunși în Basarabia ei sunt numiți *pela țară de Moldoveni* „Moscalti”. În început numele asta le cădea cu greu, căci sub „moscalti” noi îi înțelegem de doobște pe Ruși, dar pe urmă după ce am înțeles că muscal e tot una cu soldat, sau cu cățană, s'au împăcat și cu gândul de-a fi moscali români în Basarabia erătați de muscali ruși.

Moartea lui Repin.—Celebrul pictor rus, Repin a murit în Finlanda, în urma suferințelor foanctei.

Glasul Moldovenesc.—Cu mare greu, ni-au sosit dela Băii cele din urmă cinci numere din gazeta de acolo, „Glas moldovenesc”. E o gazetă bună, pe care o recomandăm ceitorilor noștri.

Francarea scrisorilor.—Se atrage atențiunea publicului că scrisorile insuficient francate întârzie la expediere și se taxează la destinație cu diferența taxei dublată.

Taxele sunt următoarele: scrisori închise până la 20 de grame 15 bani, cărți postale deschise 10 bani; cărți postale închise, 15 bani. Pe lângă mărci se mai aplică scrisorilor și cărți postale obligatoriu și timbru de ajutor de 5 bani. Taxa pentru imprimare este 5 bani de fiecare sută de grame și francarea e obligatorie la expediere.

Reorganizarea bursei.—Bursa din Chişinău care în ultimul timp era să fie dizolvată, va fi zilele acestea complect reorganizată. Vor fi puși în fruntea acestei importante instituții oameni de vază din oraș, care au un bun renume în cercurile financiare și comerciale.

Dacă voiti ca poșta să circule cât mai regulat francați cum trebuie scrisorile, cărțile postale cu 10 bani, plus 5 bani timbru de ajutor; scrisorile cu 20 bani plus 5 bani timbru de ajutor.

Ațfel dați prea mult de lucreu poștei și faceți să întăreze scrisorile.

Darul Societății Ortodoxe din București pentru Basarabia.—La apelul ministrilor basarabeni, Societatea ortodoxă a femeilor române din București a răspuns în mod generos dărâmint zece mii de cărți pentru Basarabia.

Dela Societatea „Vatra”.—La constituirea de ieri în cauza Cooperativă „Vatra” au luat parte un număr însemnat de Ardeleni și Bucoveneni. S'a hotărât a se invita un membru dintre fondatorii dela Iași, ca să deie toate deslușirile necesare. Toți cei de față s'au declarat în principiu, că adevărat la ideea de a intra în legătură cu Cooperativa proiectată.

Un mare fapt.—În casa Rubinștein de pe Bulevardul Alexandru, hoții au furat în timpul nopții bani, bijuterii și diferite lucruri în valoare de aproape 200.000 lei.

Mila Reginei.—M. S. Regina Maria a dăruit suma de două sute mii lei, ca să fie împărțită sarașilor din capitalele de județ din teritoriul ocupat de dușman.

Steagul rusesc pe Palatul Primăriei din Chişinău.—Ieri, Duminea, fiind ziua M. S. Reginei noastre Maria, străzile Chişinăului a fost pavozate. Cu uimire am văzut usă pe Palatul Primăriei, alături de steagul Românesc și steagul rusesc.

Cine-și arată la Primărie din nou ghidare rusesc? Și ce însemnează această provocare?

Creдем că se vor face cercetări pentru ca cei vinovați să-și ia pedeapsă. Căci totuși e prea mult, ca și după șase luni de zile dela definitivă despărțire de Rusia, umii să mai socoțească Basarabia tot rusească, într-o vreme când Rusia însăși nu mai există.

Pănca la Iași.—Zilnic citim în ziarele ieșene, că pânca care să pime în consumație publică o cât se poate de rea. E în adevăr regretabil că autoritățile nu s'nt în stare să rezolve o astfel de problemă, care și pentru cea mai simplă țărâna este o jucărie.

Dacă în chestiuni mici, sântem așa de nepunctuoși, nu-i mirare că trebile mari ale țării merg și mai rău.

Dela buce la lile.—În tipografia noastră au intrat zilele acestea patru lucrători tipografi moldoveni, cari până acum au lucrat în tipografi rusești. Ei vor să învețe acum litera latină, ca să poată lucra în tipografii românești.

Unde sânt ucigașii lui Mirbach?—Un ziar din Berlin anunță că ucigașii contelui Mirbach au scapat pe o corabie engleză dela coastele Murmanului și s'au refugiat în Anglia. Se spune, că ucigașii ar fi agenți secreți ai Sovietului.

Efrosina Ochisor.—Cu durere vestim ceitorilor noștri moartea tinerei învățătoare Efrosina Ochisor, care până în zilele din urmă a urmat cursurile pedagogice din Chişinău. În mormântarea are loc astăzi Marți. Odihnească în pace!

Pregătirea Japoniei.—După informațiile țarilor neutrale sosite din Tokio, Japonia face largi pregătiri militare, cari dau dovadă de o mare acțiune armată, ce-o are în vedere guvernul japonez.

O amenințare a lui Troțchi.—Un radio din Berlin anunță următoarea declarație a lui Troțchi:

Se poate întâmpla ca noi să plecăm dela putere, însă eșind noi vom trânti astfel usă, încât toată Rusia se va cutremura din temelii.

Bodegă și Restaurant.—La Bodegă și Restaurant din strada Pușkin 25, în apropiere de Bulev. Alexandru se servesc la orice oră din zi și noapte tot felul de bauturi la ghiță, aperitive fine și mâncări alese. Prețurile celo mai moderate.

Soc. de editură „Lucafărul”

Comitetul societății „Lucafărul” roagă stăruitor pe toți binevoitorii să subscribe acți la această societate.

Subscrierile se fac la V. Tașu, președintele societății „Făclia” sau trimițându-se prin poșta pe adresa: V. Tașu, Societatea Făclia. Acți costă 500 lei.

Primul mare Cafe Restaurant românesc din Chişinău

„TRANSILVANIA”

în Bulevardul Alexandru No. 67 vis-a-vis de compania de mașini de cusut SINGER.

Se servesc tot felul de mâncări calde și reci. Cafea cu lapte; ceai; cafea turcească; prăjiture etc., la orice oră din zi și noaptea până la ora 1.

Băutura: vinuri indigene și streine, șampanie, bere, cogniac, țuică și ape minerale.

Aceiași prețuri convenabile ziua ca și seara.

În fic-care zi orchestră.

BIROUL DE AVOCATURA ȘI NOTARIAT

Str. Stănduș 39, Chişinău Sub direcțiunea D-lor:

MIHAIL I. BADESCU

Licențiat în drept. Diplomant în științele comerciale superioare, fost Controlor și Avocat delegat la Băncile Populare și Cooperativele satești și

ION GR. LECCA

Post Procuror, judecător de instrucție

— AVOCAT —

Consultații dela 9—10 dim., 6—7 seara

DOCTOR-DENTISTA

Moldovancă